

Rapla maakonnas Märjamaa vallas Tõntsu kinnistu (registriosa nr. 3068937, katastritunnus 50404:002:0148; edaspidi *Tõntsu kinnistu*) eraldistel 1 ja 3 veerraie ning eraldistel 4, 12 ja 17 lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise

1. OTSUSTUS

Lähtudes OÜ Leheris (registrikood 10352906) volitatud esindaja Margo Aasa poolt 28.01.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22 ja lg 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Jätta algatamata Rapla maakonnas Märjamaa vallas asuva Tõntsu kinnistu eraldistel 1 ja 3 veerraie ning eraldistel 4, 12 ja 17 lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raiete registreerimisel arvestada järgmiste liigikaitsemeetmetega:

1.2.1. Pesitsusaegse häirimise vältimiseks tuleb metsaraie- ja kokkuveotööd metsise ja laanepüü elupaigas teostada ajavahemikul 16. juulist 31. märtsini.

Soovitused: Raie käigus jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne, säilitada suuri haralisi mände ja hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raiejäätmetest puhtana.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KMH algatamata jätmise otsusest 14 päeva jooksul väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. OÜ Leheris (registrikood 10352906) volitatud esindaja Margo Aasa esitas 28.01.2025 Keskkonnaametile metsateatise Tõntsu kinnistu eraldistel 1 (3,88 ha) ja 3 (2,94 ha) veerraie ning eraldistel 4 (1,37 ha), 12 (0,13 ha) ja 17 (1,12 ha) lageraie tegemiseks hinnangulise raiemahuga kokku 1180 tm. Metsateatise on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) nr 50001104634, 50001104636, 50001104635, 50001104638 ja 50001104637 all.

Kavandatud raiealad piirnevad Natura 2000 võrgustikku kuuluva Selja-Põdra loodusala ning siseriiklikult kaitse alla võetud Mäliste metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndiga. Mäliste metsise püsielupaik on kaitse alla võetud keskkonnaministri 13. jaanuari 2005. a määrusega nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine”.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22, § 6¹ lg 3, § 7 p 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 4, MS § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või

algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lg-s 2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul KeHJSi § 61 lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lg 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Tõntsu kinnistu eraldistel 1 ja 3 kavandatakse veerraieid kokku 6,82 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 620 tm.

Metsaseaduse (MS) kohaselt on veerraie turberaiena uuendusraie tegemise viis. Uuendusraieid tehakse metsa uuendamiseks või uuenemiseks. MS § 30 lg 4 kohaselt raiutakse veerraie korral uuendamisele kuuluvas metsas puud langi servast lageraie korras korduvate raiejärkudena mitte rohkem kui puistu kõrguse laiusele. Lagedaks raiutud riba kõrval raiutakse järelkasvu olemasolu korral üksikpuud või häilud puistu kõrguse laiusele. Lageraieala võib laiendada pärast eelmise raiejärguga lagedaks raiutud metsaosade uuenemist. Metsa uuendamisel turberaiega peab raiejärgude vahe olema vähemalt viis aastat, mille hulka ei loeta raieaastaid, ning ei tohi raielangi pindala olla suurem kui kümme hektarit, välja arvatud juhul, kui see jääb ühe metsaeraldise piiresse.

Tõntsu kinnistu eraldistel 4, 12 ja 17 kavandatakse lageraieid kokku 2,62 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga kokku 560 tm.

Lageraie on uuendusraie, mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 4 punkt 1, lõige 6), seega on eesmärgiks uue metsapõlve rajamine. Lageraie korral raiutakse raielangilt ühe aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud, välja arvatud seemne- ja säilikuud ning elujõuline järelkasv (MS § 29 lõige 1).

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Tõntsu kinnistu asub Rapla maakonnas Märjamaa vallas Mäliste külas. Praegusel hetkel kehtivad Märjamaa valla erinevates osades mitu erinevat üldplaneeringut, mis ei ole enam aktuaalsed ja asjakohased suunamaks valla ruumilist arengut. Samuti mitmes vallas osas (ühinemiseelses Loodna ning Vigala vallas) senini puudub üldplaneering. Hetkel kehtib Märjamaa vallas ühinemiseelne Märjamaa valla (2000), Märjamaa alevi (2000) ning Raikküla valla (2002) üldplaneering. Märjamaa valla ühinemisjärgse uue üldplaneeringu eelnõu ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalik väljapanek toimus ajavahemikul 02.10.2024 – 31.10.2024. Uue üldplaneeringu eelnõu kohaselt paikneb kavandatud raieala rohelise võrgustiku tugialal. Rohevõrgustiku üldtingimustena on nimetatud, et tuleb säilitada rohevõrgustiku terviklikkus ja sidusus ning tuleb vältida terviklike loodusalade killustumist. Rohevõrgustiku tugialadel tuleb vältida elupaikade seisundi halvenemist, liikide häirimist ning tegevust, mis ohustab piirkonna ökoloogilist tasakaalu. Üldplaneeringu eelnõuga pole alale raiepiiranguid sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud aegjärgse raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatöodel metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietöodel on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöodel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöodel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Tõntsu kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspiirkonnas. Antud raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Kavandatud raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raiealal esinevad põhiliselt leostunud gleimullad ja küllastunud turvastunud mullad (Go; Go1). Eraldisel 1 kasvab III boniteedi küps osja kaasik. Eraldisel 3 kasvab III boniteedi küps tarna-angervaksa männik. Eraldisel 4 kasvab II boniteedi küps jänesekapsa-mustika männik. Eraldisel 12 kasvab I boniteedi küps jänesekapsa-mustika haavik. Eraldisel 17 kasvab III boniteedi küps angervaksa kuusik.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raied läbi viiakse. Lankidega piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, kuid need ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, ala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

EELIS (Eesti looduse infosüsteem), Keskkonnaagentuuri andmetel piirnevad kavandatud raiealad Natura 2000 võrgustikku kuuluva Selja-Põdra loodusala ning siseriiklikult kaitse alla võetud Mäliste metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndiga. Raiealal on registreeritud II kategooria kaitsealuse liigi metsise Palase leiukoht (KLO9133458) ja III kategooria kaitsealuse liigi laanepüü leiukoht (KLO9108029). Metsis (*Tetrao urogallus*) on märgitud Euroopa Nõukogu linnudirektiivi (79/409/EMÜ) I lisa loendis. Seega on tema kaitse liikmesriikidele kohustuslik.

Kultuuriväärtuseid, sh. pärandkultuuriobjekte raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatud uuendusraiate keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raiete mõju keskkonnamelementidele:

Vesi- raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, seega langi ulatuses mõju veerežiimile ei ole oluline. Raiealad ei piirne veekogudega. Raiealadel ei ole tuvastatud allikaid, allikalisi alasid ega karstivorme, sealhulgas maa-aluseid jõgesid. Raie Tõntsu kinnistul ei mõjuta veerežiimi.

Välisõhk ja kliima- kavandatud raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- raied on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, seega ei mõjuta raied eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- raiet tehakse metsaomaniku majanduslikes huvides. Lähim asustatud majapidamine jääb raiealast enam kui 1600 meetri kaugusele, kavandatud raied seda ei mõjuta. Metsamaterjalide väljavedu toimub vallaomandis olevat Võeva-Mäliste teed mööda, mille äärde jäävad üksikud majapidamised. Raietööde mõju on lokaalne ning elanikkonda laiemalt ei mõjuta.

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raided on ühekordse lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Kehtivate nõuete järgimisel ei kaasne kavandatava tegevusega piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatud uuendusraied piirnevad Selja-Põdra loodusalaga. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” p-s 2-384. Nendeks on Euroopa Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübid niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), puisniidud (*6530), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0), II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on kaunis kuldking. Selja-Põdra loodusala pindala on 1664,2 ha.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Selja-Põdra loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lg 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lg 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi² järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. Looduskaitseeaduse (edaspidi LKS) § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande³ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja/või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega, vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

Eraldisel 17 kavandatud lageraiega piirneval alal on registreeritud Selja-Põdra loodusala kaitse-eesmärgiks olev loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad loodusmetsad (*9010). Elupaik vanad loodusmetsad (*9010) on inventeeritud 2012. aastal, selle üldine looduskaitse hinnang on „keskmine“. Elupaik on loodusala piires arvatud projekteeritava metsaelupaikade looduskaitseala koosseisu.

² Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

³ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtasa/EE_habitats_reports20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Loodusalad on moodustatud ohustatud väärtuslike metsaelupaigatüüpide kaitseks. Metsaelupaigad kui pikaajalised puuduva või vähese inimõjuga alad on oma stabiilse loodusliku seisundi poolest potentsiaalselt sobivad ka kaitstavate liikide elupaikadeks. Näiteks on vanad looduspõhised metsad biotoobina metsise elupaiganõudluses olulisel kohal. Seega on metsaelupaigana määratletud alad väga tähendusrikkad elurikkuse säilimise seisukohalt.

Tõntsu kinnistu eelpoolnimetatud eraldistel kavandatakse teha uuendusraieid nii veer- kui lageraiena. Veeraiad on kavandatud loodusala piirneval 130 meetri pikkusel lõigul, lageraiete 30-meetrine mõjuala ulatub loodusalani. Veeraiad tehakse uuema praktika kohaselt eraldist ringpiires ümbritseva, metsa kõrgusele vastava laiusega koridorina. Seega raiutakse eraldiste 1 ja 3 serva vastu loodusala põhjapiiri umbes 20 meetri laiune koridor. Loodusalal kasvavad selles kohas madalad keskmise täiusega madalookaasikud. Antud oludes pole loodusalale negatiivseid tagajärgi ette näha. Lageraiel eraldisel 17 piirneb loodusalal asuva metsaelupaigaga ühest nurgast. Ka antud juhul pole elupaigale olulisi negatiivseid mõjusid ette näha. Kaugemal kui 30 m asuvaid elupaiksid puistute raiumine kavandatud uuendusraiate aladel negatiivselt⁴ ei mõjuta.

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud. Raietööde teostamise käigus rasketehnikaga loodusalale ei liiguta. Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide jäätmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri määrusega „Metsa majandamise eeskiri“.

Kuna kavandatud raiealade vahetus mõjualas ei asu muid Selja-Põdra loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevus ei mõjuta ebasoodsalt Selja-Põdra loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Uuendusraieid on kavandatud II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise ning III kategooria kaitsealuse linnuliigi laanepüü elupaigas. Raiealad piirnevad siseriiklikult kaitse alla võetud Mäliste metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndiga. Mäliste metsise püsielupaik on kaitse alla võetud keskkonnaministri 13. jaanuari 2005. a määrusega nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“. Püsielupaiga pindala on 732 ha. Sihtkaitsevööndis kaitstakse metsise mängupaiku.

Eesti kahe viimase (2008, 2019) haudelindude piirkondliku ohustatuse hindamise järgi kuulub metsis kategooriasse „ohualtid“ (vulnerable), mis on ohustatud liikide kõige leebem kategooria. Sellise taseme omistamise kriteeriumiks on, et kolme põlvkonna (3x 6,4 = 19,2 aastat) jooksul on riikliku seire andmete põhjal liigi arvukus langenud vähemalt 30%. Suguküpsete isendite arv on 2600-3200. Arvukuse languse põhjuse lakkamist ei saa eeldada, sest liigi elupaigad on suures ulatuses killustumas kuivendusest tingitud elupaiga muutuste ja raietest tingitud sobiva elupaiga kao tõttu. Samuti toimub kiire vanade metsade kadumine intensiivse lageraiemajanduse tõttu, mida kaitsealad ei suuda kompenseerida. Lisaks on ohuks raskesti kompenseeritavad infrastruktuuri arendused, mis killustavad seni sidusaid metsise tuumalasi. Suureks ohuteguriks hinnatakse ka kisklusest tulenevat survet. Eesti asurkond on sidus Läti ja Venemaa Euroopa osa asurkondadega. Lätis on liik hinnatud kriitiliselt ohustatuks

⁴ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“. https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

(CR) ning Venemaa Euroopa osas on teada arvukuse langus (Mischenko, 2017). Seetõttu ei ole põhjust piirkondliku ohustatuse hinnangut langetada (<https://elurikkus.ee/app/taxonomy/taxon/104299>).

Mäliste metsise püsielupaigas on registreeritud 4 metsisemängu. Kavandatud raieala lähikonnas asuvates Mäliste metsisemängudes on metsisekukkede arvukus drastiliselt langenud. Kui 2010. a. loendati neis kokku 7 kukke ja 2015. a. 5 kukke, siis 2020. a. ainult 1 kukk. Viimastel andmetel oli metsisekukkede arvukusega olukord parem kaugemale jäävas Palase mängupaigas. Kavandades püsielupaiga sihtkaitsevööndi naabruses kaitsealuse liigi elupaigas raiet, mis õigusaktide kohaselt on lubatud, tuleb silmas pidada liigikaitseeksperimentide antud soovitusi, et negatiivne häiring ei ületaks kaitsealuse liigi taluvuspiiri.

Metsis pesitseb mängupaiku ümbritsevatel aladel vähemalt kuni 3 km raadiuses, pesitsuspaigad on sageli tihedamad ja soisemad kui mängualad, aga parema puudumisel võib pesa asuda ka raielangil. Väljaspool kaitseala asuva elupaiga sigimisala osas on antud soovitus, et uuendusraieid teha kuni 2 ha suuruse langina. Sealjuures soovitatakse raie käigus langi iga hektari kohta jätta raiumata vähemalt 2 0,1 ha suurust metsatukka, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne. Kus võimalik, säilitada ka suuri haralisi mände ning puhmarinde leidumise korral soovitatakse hoida seda raiejäätmetest puhtana. Raiet ei või teha metsise pesitsusperioodil 01. aprillist 15. juulini.

2024. aastal on kõnealuses piirkonnas metsise leiukoha ala laiendatud, kuid samaaegselt on tehtud ka hoogsalt lageraieid seni puutumatuna püsinud metsamassiivis, nõnda et just äsja metsise jaoks soodsaks hinnatud elupaik on oma kvaliteedis palju kaotanud. Näiteks on tehtud lageraie Tõntsu kinnistuga piirneval Eha kinnistul suurusega 5,95 ha. Seda lageraieala pole võimalik enam oluliselt laiendada, mistõttu on piirneva Tõntsu kinnistu eraldistel 1 ja 3 uuendusraiet kavandatud teha veerraie korras. Väljaspool kaitsealasid ei loeta veerraie tegemisel maharaiutud metsariba lagedaks alaks ning selle pindala ei liitu piirnevate lageraie pindalale MS § 29 sätestatud raielangil maksimumsuuruse arvestuses. Veerraie kui turberaie viisi meelevaldselt tõlgendatuna praktikas rakendamisele on erialakirjanduses tähelepanu juhitud⁵. Olemuslikult pole vahet, millise raie tulemusena lage ala tekib, nii et eraldiste 1, 3, 4 ja 12 kimbus kavandatud raiete teostamisel kujuneb liituvate lagedate alade pindalaks 13,2 ha. Eraldisel 17 kavandatud raie teostamisel tekib koos varem raiutud lankidega 6,12 ha suurune lageraie ala. Taoline vanade metsade kiirkorras maharaiumine kaitsealuste liikide leiukohas mõjub nende elupaikadele ja asurkonnale kindlasti negatiivselt. Antud juhul on tegu raiega väljaspool kaitstavaid alasid.

Looduskaitseeaduse (edaspidi LKS) § 48 lõike 4 kohaselt rakendub piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades isendi kaitse. LKS § 55 lg 6 järgi on kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal keelatud. LKS § 3 lg 2 kohaselt loetakse liigi seisund soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

Kavandatud tegevuse elluviimisel tuleb tagada kaitsealuste liikide soodne seisund, kes on tundlikud pesitsusaegse häirimise suhtes.

⁵ Metsandusteatmik. Koostanud Eino Laas ja Veiko Uri. Tartu 2023

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Tõntsu kinnistul kavandatud uuendusraiate kumulatiivset mõju on käsitletud punktis 3.3.1.3. Tugev negatiivne mõju väljendub kaitsealuste liikide metsise ja laanepüü elupaikade kaos väljaspool kaitstavat ala asuvas elupaigaosas. Raiet tehakse väljaspool püsielupaiga ja Natura-ala piire, seega ei mõjuta raided nendel aladel paiknevaid elupaiku. Selle tõttu ei ole kavandatud raietel muud olulist koosmõju loodusala kaitse-eesmärkidele ega terviklikkusele peale selle, et need süvendavad kaitstava ala „saarestumist“.

Raiet on kooskõlas üldplaneeringu, looduskaitse-eesmärgide, metsaseadusega ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuiva pinnasega.

LKS § 55 lg-st 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhindangu järeldus

Kavandatud uuendusraietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Selja-Põdra loodusala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolekordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolekordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus on koos metsateatise otsusega metsaregistris ning avalikustatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhindangu koostaja:

Rein Kaljuvee
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond